

Ontogeneze lidské řeči – procesy

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI (1)

- pragmatizace
- sémantizace
- lexemizace
- gramatizace
- intelektualizace

PRAGMATIZACE (1)

- období do 1 roku**
- 3. týden: reakce sacími pohyby na hlas matky
 - zdroj zvuku a potravy totožné
- 6. týden: křik má citové zabarvení nespokojenosti
 - **tvrdý hlasový začátek** (dozrávání nervových drah, zapojení retikulárních formací)

- 2. až 3. měsíc: křik vyjadřuje i spokojenost (nasycení)
 - **měkký hlasový začátek**
- broukání** (prefonémy)
- reakce úsměvem na úsměv

PRAGMATIZACE (2)

- 3. až 4. měsíc: odpověď broukáním na zvuky
- hledá očima zdroj zvuku
- 5. měsíc: **pudové žvatlání = BABBLING**
(hra s mluvidly)
- reakce na zvukové zabarvení hlasu
- 5. až 6. měsíc: začíná vnímat pohyby úst
- 6. až 8. měsíc: **napodobující žvatlání = LALLING**

PRAGMATIZACE (3)

- diagnostický moment
 - 17. až 26. týden
- zachycuje melodii, rytmus, pohyby mluvidel
- 10. měsíc: vědomá zraková a sluchová kontrola

PRAGMATIZACE (4)

rozumění řeči

- ne v pravém smyslu - dítě reaguje na globální obraz toho, co slyší v asociaci se situací a s kontextem
(na úrovni 1. signální soustavy)

intuitivní vžití se do situace za účasti faktorů:

1. instinktivní pochopení mimiky
2. instinktivní pochopení muzických elementů řeči
3. instinktivní pochopení gest
4. instinktivní pochopení jazyka jako systému znaků

motorická reakce na řeč

PRAGMATIZACE (5)

stadium emocionálně volní – do 1,5 roku

- prvotní verbální projev
 - jednoslovné věty
 - přání, city, touhy - jen konkrétní

SÉMANTIZACE (1)

- 1. až 2. rok**
- gesta: „Ukaž jak vysoko vyrosteš?“
- vyjadřuje žádosti, přání a city – emocionálně volní stránka
- 1.rok: **jednoslovné věty** – první slova
- 1,5 roku: prozodické faktory výrazné
(určitým hláskám dává komunikativní funkci)
- 1,5 až 2 roky: **mluvení jako činnost**
- funkce řeči je hra: opakování slov
- dvouslovné věty** - telegrafický styl
- první věk otázek** (Kdo je to? Co je to?)
- 2. rok: 50% řečové produkce jsou podstatná jména

SÉMANTIZACE (2)

stadium egocentrické – do 2 let

- mluvení je činnost, hra
 - napodobuje dospělé
 - opakuje slova

LEXEMIZACE (1)

2. až 3. rok života

2 až 2,5 roku

- začíná ohýbat slova
- upřednostňuje verbální projev před neverbálním
- cílem: usměrnit dospělé, komunikovat
- učí se diskriminovat distinktivní znaky (**fonémy**)
- **víceslovné věty**

2,5 až 3. rok

- zná své jméno, příjmení, chápe „já“
- měla by být znalost 2/3 hlásek – 1000 slov
- **chápe roli komunikačního partnera**

LEXEMIZACE (2)

stadium rozvoje komunikační řeči – do 3 let

- pomocí řeči dosahuje cílů
 - chápe souvislosti

GRAMATIZACE (1)

3. až 4. rok

kvalitativní pokroky - chápání **významu slov**

věty a souvětí

druhý věk otázek (Proč? Kde? Kdy?)

problémy se složitými hláskami

3,5 až 4 roky:

ovládá 80 % samostatných konsonant

umí básničku

zmírnění dysgramatismů

- **do 4 let fyziologický dysgramatismus** normální

naváže a udrží konverzaci

GRAMATIZACE (2)

stadium logických pojmů – třetí rok

- **rozvoj abstrakce**
 - označení začínající být všeobecná

INTELEKTUALIZACE (1)

- po 4. roce života**
- správná **gramatika**
- užívá **všechny slovní druhy**
- 1500 až 2000 slov
- umí barvy
- 5 let: správná **výslovnost, souvislé vyprávění**,
3000 slov, řeč se vyrovná dospělým
- 6 let: zvuková i obsahová norma projevu, zdokonalení stylistiky,
pragmatické roviny, **řeč má regulační funkci**, osvojení grafické
podoby řeči

INTELEKTUALIZACE (2)

stadium intelektualizace - po 4. roce

- vyjádří myšlenky
 - kvantitativní rozvoj slovní zásoby
 - zpřesňování významu slov a gramatiky

- do dospělosti